

บทบาทหนังสือทางโทรทัศน์ในการถ่ายทอดความรู้

ในบทนี้เป็นการเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์บทบาทหนังสือทางโทรทัศน์ในการถ่ายทอดความรู้ทางโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้รวบรวมวีดิทัศน์หนังสือที่แสดงทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2535 จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ ยอดนักบุญ ของขวัญบันลือโลก อภินิหารมนุษย์ดาวอังคาร วิญญาณพยาบาล ราชนีดอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร หักเหลี่ยมคนคัง บุญบันดาล ราชาห้าบัลลังก์ และตราไว้ในดวงใจ การที่ผู้วิจัยเลือกวีดิทัศน์ ปี พ.ศ. 2535 ด้วยเหตุผลเรื่องลักษณะวีดิทัศน์ ในปี พ.ศ. 2533-2536 สถานีฯ จะบันทึกภาพโดยใช้วีดิทัศน์แบบ V.H.S ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เปิดกับเครื่องวีดิทัศน์ตามบ้านได้ หากหลัง ปี พ.ศ. 2536 ไปแล้ว สถานีฯ จะใช้วีดิทัศน์ขนาดใหญ่ที่ใช้เฉพาะออกอากาศกับงานสถานีโทรทัศน์ไม่สามารถนำมาใช้กับเครื่องวีดิทัศน์ตามบ้านได้

หนังสือทั้ง 9 เรื่องนี้ เป็นเรื่องที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ผลิตเองทั้งหมดโดยการจ้างวานนายหนังมาแสดง ปรากฏว่าจับประเด็นความรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการให้ผู้รับสารเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ ได้ทั้งหมด 4 ประเด็น คือ

1. ความรู้ด้านการประพุดิปฏิบัติตนในสังคม
2. ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์
3. ความรู้เกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางการเมือง
4. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือทั้ง 9 เรื่อง นับความถี่โดยใช้หน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ ข้อความหรือแนวคิด (Theme) ซึ่งข้อความหรือแนวคิดนี้อาจประกอบด้วย หลายคำ หลายประโยค หรือหลายวรรคในกรณีที่เป็นบทกลอน จนจบข้อความหนึ่ง จากนั้นบันทึกจำนวนครั้งที่ข้อความหรือแนวคิดนั้น ลงในตาราง ดังนี้

ตารางแสดงความถี่สาระความรู้ที่ปรากฏในหนังสือทางโทรทัศน์

สาระความรู้ เรื่อง	การประพุดติ การปฏิบัติตน ในสังคม	โรคเอดส์	สภาพทั่วไป ทางการเมือง	การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม
1. ยอดนักบุญ	10	-	1	-
2. ของขวัญบันลือโลก	3	2	1	2
3. อภินิหารมุษย์ดาว อังคาร	2	-	-	-
4. วิญญาณพยาบาล	9	-	1	-
5. ราชนิคอกหญ้าเจ้าฟ้า พเนจร	8	-	-	-
6. หักเหลี่ยมคนดัง	5	1	2	-
7. บุญบันดาล	2	2	1	-
8. ราชาห้าบัลลังก์	7	-	-	-
9. ตราไวโนดวงใจ	-	3	-	1
รวม	46	8	6	3

จากตารางแสดงความถี่สาระความรู้ที่ปรากฏในหนังสือทางโทรทัศน์พบว่า การให้ความรู้เรื่องการประพุดติปฏิบัติตนในสังคมมีมากที่สุด คือ 46 ครั้ง เป็นเกณฑ์ที่กว้างกว่า เกณฑ์อื่น ๆ โดยให้ความรู้ในประเด็น ค่านิยม ความเชื่อ และแบบแผนพฤติกรรมทางสังคม ส่วนการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์รองลงมา คือ 8 ครั้ง สภาพทั่วไปทางการเมือง 6 ครั้ง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเพียง 3 ครั้ง โดยผู้วิจัยวิเคราะห์รายละเอียด ดังนี้

1. การถ่ายทอดความรู้เรื่องการประพฤติปฏิบัติตนในสังคม

จากการศึกษาพบว่าจากตัวอย่างหนังสือที่แสดงทางโทรทัศน์ในช่วงปีพ.ศ. 2535 จำนวน 9 เรื่องนั้น ได้ถ่ายทอดความรู้เรื่อง การประพฤติปฏิบัติตนในสังคมมากที่สุดถึง 46 ครั้ง ปรากฏอยู่ในหนังสือ 8 เรื่อง ได้แก่ ยอดนักบุญ ของขวัญบันลือโลก อภินิหารมนุษย์ดาวอังคาร วิญญาณพยาบาล ราชนีคอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร หักเหลี่ยมคนดัง บุญบันดาลและราชาห้าปลั่งกัก การถ่ายทอดความรู้เรื่องการประพฤติปฏิบัติตนในสังคม จำแนกประเด็นได้ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. ความรู้เรื่องค่านิยม ความเชื่อ โดยแยกรายละเอียดประเด็นย่อย ๆ ได้อีก ดังนี้

- ก) ค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
- ข) ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาและบาปบุญคุณโทษ

2. ความรู้เรื่องแบบแผนพฤติกรรมทางสังคม แยกรายละเอียดประเด็นย่อยได้อีก ดังนี้

- ก) กิริยามารยาทของเด็กและสตรี
- ข) ความกตัญญู

1. ความรู้เรื่องค่านิยม ความเชื่อ

- ก) ค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพ

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่สังคมหนึ่งๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าแก่การกระทำ หรือเห็นว่าถูกต้อง จึงเกิดการประพฤติและปฏิบัติตาม แต่ถ้าผู้ใดมิได้ประพฤติหรือปฏิบัติตาม ค่านิยมในสังคมนั้น ก็อาจถูกลงโทษด้วยการตักเตือนนินทา โดยมีได้มีบทลงโทษเหมือนคน กฎหมายซึ่งใช้ควบคุมมนุษย์ในสังคม (สุพัตรา สุภาพ 2532 : 24 อ้างถึงในธีรเดช ชื่นประภาอนุสรณ์, 2538 : 14)

จากการศึกษาหนังสือทางโทรทัศน์ พบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพ คือ อาชีพที่สุจริต เป็นอาชีพที่น่ายกย่อง ไม่นิยมประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายและสังคมรังเกียจ เช่น อาชีพโจร มือปืนรับจ้าง โสเภณี เพราะอาชีพที่ผิดกฎหมายและสังคมรังเกียจเหล่านี้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคมและผู้อื่น นำความเสื่อมเสียแก่วงศ์ตระกูล อาชีพมือปืนรับจ้างปรากฏในหนังสือเรื่อง วิญญาณพยาบาล และหักเหลี่ยมคนคัง ส่วนอาชีพโสเภณีปรากฏในหนังสือเรื่อง บุญบันดาล และหักเหลี่ยมคนคัง อาชีพที่ได้รับการยกย่องคือ รับราชการ จากเรื่องหักเหลี่ยมคนคัง

ตัวอย่าง ลูกขอร้องให้พ่อเลิกอาชีพโจร

เสื่อเรียม	ทำไม
ดวงน้อย	พ่อเลิกทำความชั่วได้แล้ว พ่อทำความดีได้แล้ว พ่อแก่แล้วควรจะหันหน้าเข้าวัดเข้าวาได้แล้ว ลูกอายุเค้าคะ ไปไหนมาไหน ผู้คนเค้าจะวิพากษ์วิจารณ์กันว่า อีน้อยลูกมหาโจร ลูกใช้มาตรการฆ่าคน
เสื่อเรียม	พ่อเลิกไม่ได้

(วิญญาณพยาบาล)

ตัวอย่าง แม่รังเกียจที่ลูกเป็นโจร และยกย่องข้าราชการ

ลูก	พ่อทำอะไรหรือพ่อ
พ่อ	พ่อต้องเป็นโจร
แม่	หา แล้วพี่ชาติปล้นเขาหรือเปล่า
พ่อ	ปล้นซี ถ้าพี่ไม่ปล้น พี่หมดปัญญาที่จะหลีกเลี่ยง
ย่า	ใส(=ทำไม) ถึงมันเลวพรรค์นี้ แม่ไม่คิดมาก่อนว่าลูกของกำนันซิดจะเลวทราม มึงไม่คิดถึงศักดิ์ศรีพ่อมันบ้าง ลูกเหอ กำนันซิดพอมึงรับราชการ มาเป็นเวลา 20 กว่าปี ไม่เคยค้างพร้อยต่อหน้าที่ราชการได้ กำนันดิเคนใสอุบาทว์พรรค์นี้ชีวิตมันปลายของคนเป็นโจรไม่ถูกฆ่าก็ต้องตายโหง ประวัติศาสตร์เคยจารึกไว้มีชื่อว่า เศรษฐีโจรมีในโลก

ไส มึงต้องทำ ... แค้นใจลูกเหอ มีพ่อ แม่คนไหนบ้างมัยที่ชี้หน้าบอก
เพื่อนลูกชั้นเป็นโจร

พ่อ

ไม่มีจ๊ะ แม่เหอ

(หักเหลี่ยมคนดั่ง)

ตัวอย่าง อาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่สังคมรังเกียจ

เท่ง	ก็คน ลูกมึง
นุ้ย	สาม
เท่ง	คนหัวปีพี่เพื่อน หญิงหรือชาย
นุ้ย	ชาย
เท่ง	เรียนไร(=อะไร) จบไรมั่งแล้ว
นุ้ย	ปีนี้สอบกัญชา ปีหน้าจะให้สอบเข้าสงขลา ไม่รู้ว่าได้ ไม่ได้
เท่ง	แหม พุทธโร น้องเอ๋ย หลานเอ๋ย แล้วถึงลูกคนที่สอง
นุ้ย	ได้ฟังมันบ้าง เดือนละ 600 ส่งมาให้กูทุกเดือน
เท่ง	หญิงหรือชาย
นุ้ย	หญิง
เท่ง	แล้วทำงานอะไร เป็นครูเหอ
นุ้ย	ไม่ใช่
เท่ง	แล้วเป็นไร
นุ้ย	เก็นกระหรีที่สุราษฎร์
เท่ง	ลูกสาวมึงเหอ ลูกไปเป็นผู้หญิงโสเภณี มึงคิดว่าดีแล้วเหอ
นุ้ย	แล้วไม่ดีเหอ
เท่ง	มันเสีย วงศาคนญาติ มันเสียนามสกุล

(บุญบันดาล)

ข) ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาและบาปบุญคุณโทษ เป็นความเชื่อเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ เกี่ยวโยงถึงเรื่องบาปบุญคุณโทษ ศาสนาพุทธสอนให้ทุกคนทำความดี ละความพยาบาท รักษาศีล 5 หากผิดศีล หรือทำความชั่วจะเป็นบาป หนังสือทางโทรทัศน์ ได้ถ่ายทอดความเชื่อในเรื่อง กรรม บาปบุญคุณโทษ มีความเชื่อว่ากรรมจะตอบสนองเอง หากทำกรรมดีย่อมได้ดี หากทำกรรมชั่วย่อมได้ผลชั่ว ปรากฏอยู่ทุกเรื่องทั้งในหนังสือที่มีโครงเรื่องแบบโบราณ คือ แบบจักรๆ วงศ์ๆ ได้แก่เรื่อง ยอดนักบุญ ของขวัญบันลือโลก อภินิหารมณุษย์ดาวอังคาร วิญญาณพยาบาท ราชนิดอกหญ้าเจ้าฟ้าพจนนร บุญบันดาล ราชาน้ำปลั่งรัก ถราไว้ในดวงใจ และหนังสือที่มีโครงเรื่องแบบสมัยใหม่ คือ แบบสามัญชนปัจจุบัน ได้แก่เรื่องหักเหลี่ยมคนดัง ก็ยังถ่ายทอดเรื่องกรรม เพราะความเชื่อในด้านศาสนาและบาปบุญคุณโทษอยู่ในสำนึกคนไทยมาเนิ่นนานนั่นเอง อีกทั้งศาสนายังเป็นสิ่งที่ควบคุมสังคมได้ ทำให้สังคมสงบร่มเย็น

ตัวอย่าง ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาและบาปบุญคุณโทษ

ศรีกาญจนา ลูกตั้งใจจะมาลาพ่อ แม่ ไปทำบุญที่วัดโพธารามงานทอดกฐินสามัคคี ค่ะ
 แม่ อ้อ แม็ก็นี่พลอยดีใจลูกเอ๊ย สารุ อนุโมทนา ที่เจ้าตั้งอกตั้งใจจะทำบุญ
 สุนทาน ดีล่ะลูก จะไปต่อไค (=เมื่อไค) ละลูก
 ศรีกาญจนา ก็เดี๋ยวนี้อยู่จะ แม่จะ
 แม่ ไส (=ทำไม) ละลูก
 ศรีกาญจนา ลูกขออนุญาตพ่อและแม่ด้วยวันนี้
 แม่ แม่ยินดีอนุญาตให้ไปลูก รีบไปแล้วรีบกลับนะลูกนะ
 ศรีกาญจนา ค่ะ ขาดินี่เราเกิดมาจนนะแม่นะ ขาดินี่บางทีเราอาจจะร่ำรวย ขาดินี่
 ลูกตั้งใจว่าจะสร้างแต่ความดี จะทำบุญสุนทาน ลูกไม่คิดจะร่ำรวยชะ
 แล้ว จะตั้งใจทำความดีต่อไป

(ยอดนักบุญ)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่อง บาปบุญคุณโทษ เชื่อว่า ทำบุญในชาตินี้จะได้รับผลดีในชาติหน้า คือ ทำให้รวย ชาติก่อนคงทำบุญไว้น้อยชาตินี้จึงยากจนซึ่งคนในสังคมปัจจุบันก็ยังมีเชื่อแบบนี้อยู่

นอกจากนี้ในเรื่องของคณิกบุญ ได้ถ่ายทอดให้เห็นผลจากการทำบุญตลอดทั้งเรื่อง ในลักษณะทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว โดยมีตัวละครที่มีนิสัยตรงกันข้าม คือนางเอกและนางอิจฉา คนดีและคนเลว ในเรื่องของคณิกบุญหญิงสาวสวย ทำแต่ความดี และมีตัวละครที่มีลักษณะตรงกันข้าม คือนางอิจฉา 2 คน ชื่อสร้อยขวารีและศรีวารา ได้ทำร้ายทุบตีร่างกาย และเอาน้ำเกลือราดศรีภรรยาจนสลบด้วยความหึงหวง เนื้อเรื่องต่อมาก็แสดงให้เห็นผลกรรมที่ทั้งสองฝ่ายทำไว้ คือทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ศรีภรรยาเมื่อพบกับร้ายก็จะมีเทวดาค้ำครองคอยช่วยเหลือทุกครั้งแต่นางอิจฉาทั้งสองก็ได้รับผลกระทบชั่วไป คือโดนแทงและนุ้ยหลอกกว่าเป็นหอมเสน่ห์แล้วทุบตีนางอิจฉา จากนั้นหลอกเอาน้ำเกลือราดจนสลบ การดำเนินเรื่องต่อมา เมื่อนางอิจฉาทั้งสองต่อสู้กับยักษ์ก็ถูกยักษ์ฆ่าตายในที่สุด

ส่วนตอนที่แสดงว่าคนทำดีย่อมได้ดี ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ก็มีคำพูดของตัวละครคือ เทวดา ดังนี้

ตัวอย่าง

เทวดา ศรีภรรยาเธอพยายามสร้างความดี เป็นยอดคนิกบุญผู้นำรัก เธอเป็นนักแสงบุญ เธอเป็นยอดหญิงที่ประเสริฐ เธอมาเจอคนชั่วคนอันธพาล เธอต้องเจ็บตัว พ่อมาช่วยแล้ว ศรีภรรยาเธอไม่ต้องตายแน่ คนดีตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ พ่อจำเป็นจะต้องช่วยเธอไว้ศรีภรรยา ... เอละศรีภรรยา พ่อจะลงไปช่วยเดี๋ยวนี้ละลูก ทำดีไปเถอะลูก ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ ทำความดี ความดีย่อมตอบสนอง พ่อจะช่วยเหลือเธอเดี๋ยวนี้ ...

(ยอดคนิกบุญ)

ในหนังสือเรื่อง ราชาน้ำบัลลังก์ ได้ถ่ายทอดความรู้ในประเด็นทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ขุนพลอัครรย์เป็นคนเลวเคยจับพระโอรสเจ้าเมืองมิลกะถ่วงน้ำตอนเด็กเพื่อชิงบัลลังก์แต่ไม่ตาย อีก 20 ปีต่อมาทารกคนนั้นเติบโตขึ้น ชื่อนายคงคาและได้ต่อสู้กับขุนพลอัครรย์เพื่อชิงตำแหน่งราชาน้ำบัลลังก์ ขุนพลอัครรย์พลาดท่าเสียที แต่นายคงคาไม่ยอมฆ่าจึงให้ขุนพลอัครรย์ตอบคำถามว่า เมื่อ 20 ปีที่แล้วทำอะไรไว้ หากตอบตามความจริงก็จะปล่อยไป แต่ขุนพลอัครรย์โกหกว่า ช่วยทารกที่กำลังจมน้ำ นายคงคาว่าโกหกจึงให้นายเมืองจัดการกับขุนพลอัครรย์ ในตอนนี้เนื้อเรื่องแสดงให้เห็นว่า กรรมสนองกรรม ใครทำความชั่วได้รับผลชั่ว โดยนายเมืองจับขุนพลอัครรย์ถ่วงน้ำจนตาย

ตัวอย่าง

นายคงคา	ขุนศึกอัครรย์ ในฐานะที่ท่านสร้างกรรมทำชั่ว เราจะไม่ไว้ชีวิตท่าน เพราะท่านเป็นคนที่ไม่ซื่อเข้าใจมัย เราใช้ให้ท่านบอกความจริง แต่ท่านไม่ยอมรับความจริง แกมันเลวมาก
เมือง	นั่นนะ แสดงว่าเอาไว้ไม่ได้ นี่ถ้าบอกความจริงแล้วเราต้องการที่จะปล่อย แต่ไม่บอกความจริง เราต้องจัดการเสีย
นายคงคา	จัดการกับมันพี่เมือง
เมือง	จัดการหรือ ไม่ทราบครับ
นายคงคา	ก็แล้วแต่พี่เมืองจะทำอย่างไร
นายเมือง	ว่าแล้วก็จัดการ
ขุนพลอัครรย์	โอย อย่าผมกลัว
เมือง	กลัวอะไร เมื่อสมัยแต่แรกเราเป็นเด็กทารก มันจับน้องกูฆ่ามาถ่วงหินมาผูกมัด แล้วเอามาโยนในแม่น้ำคงคาเพื่อเป็นการฆ่าถ่วงน้ำ ขณะนี้กรรมนี้ เวลาผ่านไป 20 ปี เราคิดออก ชาติก่อนหินเท่าลูกพรวัว (=มะพรวัว) เรามาคิดให้เท่าภูเขา ว่าแล้วก็เอาภูเขามาทิ้งลูก ผูกกับเอาไว้ขุนศึกอัครรย์ แล้วก็โยนเอาใส่ขุนนั้นถ่วงถ่วงน้ำ
ขุนพลอัครรย์	โ้ย อย่า อย่าทรมานผมครับ ผมกลัวแล้ว

เมือง กลัวไอโหร มึงนะจี้กลัว พอจับได้แต่แรกไม่กลัว
 นายคงคา เข้าจัดการชีวิตเมือง จัดการ
 เมือง นี่มึงจำไว้กันนะ ว่าหากมนุษย์เราสร้างกรรมใดไว้ในอดีต มันแผ่มีติดไป
 ในภพหน้า ประดุจดั่งหว่านพืชไว้ในไร่นา ผลจะปรากฏเป็นเช่นนั้นลง
 ไป เข้าเรียบร้อยสิ้นสุดกันไป
 นายคงคา เออ ถูกต้องแล้วมันสิ้นสุดกันไปสำหรับไอ้ขุนศึกอัจฉริยะ ศัตรูตัวการ
 ของเรา มันเลวมาก นี่ละ เมื่อสมัยก่อนนี้มันจับเราเอาดวงหน้า แต่ผลที่
 สุด มันก็ได้รับหนี่กรรมผ่านพ้นไปแล้ว
 เมือง ครับ ผ่านพ้นไปแล้ว

(ราชาห้าบัลลังก์)

หากพิจารณาตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นว่าได้แสดงให้เห็นถึงการทำความชั่วย่อมได้รับผลชั่วกรรมเวรย่อมตามสนอง และมีความเชื่อในเรื่อง กรรม ว่าจะติดตัวตามไปถึงภพหน้า ตัวอย่างนี้ถึงแม้ว่านายคงคาผู้ตัวคนที่จับตนดวงน้ำตอนเป็นทารกได้ แต่จากบทเจรจาไม่ได้รู้สึกว่ นายคงคาพยายามคิดแก้แค้นขุนพลอัจฉริยะ เพราะยังเปิดโอกาสให้ทำความดี คือให้พูดความจริงจะได้ปล่อยตัวไป แต่ขุนพลกลับทำชั่วโกหกอีก นายคงคาไม่ได้ลงมือดวงน้ำขุนพลเองมีแต่ผู้อื่นลงโทษให้ จากบทเจรจาของตัวตลกนายเมืองที่ว่า “ขณะนี้ กรรมนี้ เวลาผ่านไปแล้ว 20 ปี เราคิดออก ซาดีก่อนหินเท่าลูกพร้าว เรามาคิดให้เท่าภูเขาแล้วก็เอาภูเขามาทิ้งลูกผูกกับเอาไอ้ขุนศึกอัจฉริยะ แล้วก็โยนเอาไอ้ขุนศึกนั้นลงดวงน้ำ ” เป็นปรัชญาจากปากตัวตลกเปรียบเทียบเป็นหนี่กรรมของคนได้ว่า ถ้าคนทำความเลวมาแล้ว กรรมชั่วยังมีน้อย หากยังทำความชั่วต่อไปอีกก็เป็นการสร้างกรรมชั่วให้มากขึ้นและย่อมได้รับผลชั่วมากตามไปด้วย เมื่อคนชั่วถูกลงโทษก็เป็นการได้รับกรรมไปแล้ว จากการศึกษาหนังสือทั้ง 9 เรื่อง ยังไม่มีเรื่องใดที่แสดงว่า ทำดีได้ชั่วทำชั่วได้ดี

ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาและบาปบุญคุณโทษ ยังถ่ายทอดให้เห็นในประเด็นละ ความพยายาม เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร โดยเชื่อว่าคนชั่วจะได้รับผลกรรมตัวเอง หากเราไปจองเวรผูกพยาบาทจะเป็นบาปติดตัวเราต่อไป การถ่ายทอดความรู้ในประเด็นนี้ มักปรากฏในบทเจรจาระหว่างผู้อาวุโสกับผู้เยาว์ ได้แก่ ฤๅษี พระ แม่ พี่ สั่งสอนผู้น้อย ได้แก่ ศิษย์ ลูก น้อง

ตัวอย่าง

จันทร์เพ็ญ คุณย่าขา ศพคุณพ่อ จันทร์เพ็ญยังไม่เผา
 ย่า ไว้ให้ همینเธอ
 จันทร์เพ็ญ จันทร์เพ็ญจะรอพร้อมที่คนฆ่าพ่อ
 ย่า แต่ว่าเราไม่สมควรจะจองเวรนะลูก เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร นะ
 ลูก

(หักเหลี่ยมคนดั่ง)

ตัวอย่าง

ฤณี อ้อ แล้วถึงพันพรีอ (=เป็นอย่างไร) ละลูก
 ยอดทอง พันพรีอ ที่นี่องค์ชายแกไม่รู้พันพรีอ กับผมแกก็ไม่รู้จัก ผมห้ามก็
 ไม่รู้ฟัง (=ไม่เชื่อ) ฉวยพระขรรค์ ปล้ำ (=ยุ่ง) แต่ฟันยาวเลยครับ นี่
 ครับ แกทำห่าล่นไว้ ผมถือมานี้ครับ
 ฤณี อ้อ แสดงว่าองค์ชายเกิดอาการผิปกติ
 ยอดทอง ไม่ทราบครับ
 ฤณี แล้วมีงว่าพรีอเค่นชัย
 เค่นชัย ผมไม่ทราบครับ ผมพูดแต่เพียงว่า ผมจะฆ่ามันเท่านั้น
 ฤณี ฆ่าใคร
 เค่นชัย ฆ่าไอ้เสื่อเรียม ฆ่าไอ้ขุนพล
 ฤณี ไม่ได้ลูก ไม่ได้ เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ที่สร้างความชั่ว
 ความชั่วมก็ตอบสนอง เจ้าจงเข้าใจไว้ด้วยลูก คนที่สร้างความคิดี ความดีก็
 ตอบสนอง เหมือนที่พระเจ้าว่า ทุกขโต ทุกขโณนัง คนให้ทุกข์แก่ท่าน
 ทุกข์นั้นถึงตน

(วิญญาณพยายาท)

ตัวอย่าง

- พระกนิษฐา นื่องขออนุญาตเพคะ ตามล่าไอ้ขุนพล
- พระนางพัชนี ปล่อยมันไปก่อนเถอะนื่อง มันจะไปไหนรอด คนที่สร้างกรรม กรรมก็
ตอบสนองอยู่แล้ว ไม่ช้าก็เร็ว
- พระกนิษฐา แต่พี่นางอย่าลืมนะ เพราะอย่างนี้เข้าทำนองตึงหลังหัก ปล่อยจระเข้ลง
น้ำ ปล่อยเสือเข้าป่า
- พระนางพัชนี ปล่อยมันไปก่อนเถอะนื่อง มันจะไปไหนรอด พี่ขอร้องเวรข่อมระงับ
ด้วยการไม่จองเวร มันรับกรรมที่มันทำอยู่แล้ว

(ราชินีคอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร)

นอกจากนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการรักษาศีล เพราะการรักษาศีลทำให้คนเป็นคนดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ปรากฏในบทเจรจา โดยเฉพาะศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ ศีลข้อ 2 ห้ามลักทรัพย์ และศีลข้อ 3 ห้ามประพฤติกผิดลูกเมีย ได้ถูกกล่าวถึงมากกว่าศีลข้อ 4 และ 5 หากเป็นตัวละครฝ่ายธรรมะก็จะถูกอบรมให้รักษาศีลทำความดีต่อไป เช่นในเรื่องของขวัญ บันลือโลก พระฤทธิบรมสังฆอนสาสี หากเป็นตัวละครฝ่ายอธรรมก็จะเตือนสติให้กลับตัว กลับใจรักษาศีล เช่น เรื่องราชินีคอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร ลูกสาวยักษ์ห้ามพ่อกับแม่ไปกินมนุษย์ แต่ไม่เชื่อผลสุดท้ายเมื่อแพ้มนุษย์ ก็ถูกสีแก้วซึ่งเป็นฝ่ายธรรมะบังคับให้รักษาศีล 5 ซึ่งยักษ์ ก็ยอมแต่โดยดี เรื่องวิญญูณพยายบาท ยักษ์พยายามจะบังคับให้พระนางพัชนีเป็นภรรยาแต่พระนางพัชนีอ้างเป็นบาปเพราะผิดลูกผิดเมีย ผิดศีลข้อ 3 เรื่องหักเหลี่ยมคนตั้ง พระขอร้องโจร อย่าปล้นทรัพย์ เพราะผิดศีลข้อ 2

ตัวอย่าง

- ยักษ์โคตระบอง มึงแก้วมัดให้ข้าที่เดอะ ข้ายอมแท้จริง ข้าจะให้ของรางวัลอันมีค่า
สีแก้ว ของรางวัลใหญ่มีค่า แต่มึงต้องสาบานเสียก่อน
- ยักษ์โคตระบอง ได้สี่

สี่แก้ว	เดี่ยวกูตัวเอง ต้องสาบานเสียก่อน
ยักษ์โคตระบอง	ตกลงว่ามาเลย
สี่แก้ว	มึงต้องถือศีลเสียก่อน
ยักษ์โคตระบอง	ศีลอะไร
สี่แก้ว	ศีล 5 แหละ
ยักษ์โคตระบอง	ตกลง ว่ามาเลย
สี่แก้ว	ข้อหนึ่ง ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขา ปะทัง สะมา ทิยามิ ห้ามฆ่าสัตว์
ยอดทอง	เก่ง ไช้แก้ว รู้จักศีล 5
สี่แก้ว	เออ ข้าอยู่วัดนี้แหละคนแก่วัด ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขา ปะทัง สะมา ทิยามิ ห้ามฆ่าสัตว์ อทินนา ทานา เวรมณี สิกขา ปะทัง สะมา ทิยามิ ห้ามลักทรัพย์
ยอดทอง	เก่งไช้แก้ว ว่าไปเลย
สี่แก้ว	กาเม สุมิจฉา จารา เวรมณี สิกขาปะทัง สะมา ทิยามิ ห้ามผิดลูกเมีย จำได้มั๊ย
ยักษ์โคตระบอง	จำได้ซี่
สี่แก้ว	มูสาวาทา เวรมณี สิกขาปะทัง สะมา ทิยามิ ห้ามกล่าวคำเท็จ จำได้มั๊ย
ยักษ์โคตระบอง	จำได้ซี่
สี่แก้ว	สุราเมรยะ มัจฉะ ปะมา ทะฐานา เวรมณี สิกขา ปะทัง สะมา ทิยามิ
ยอดทอง	อัยยะ เหมือนพ่อท่านจริงๆ

(ราชินีดอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร)

ยักษ์	เธอสวยเหลือเกิน พันนี่จำ ฉันอยากได้เป็นเมีย เธอต้องเป็นเมียฉัน
พระนางพันนี่	อย่าอยู่กับฉันนะ ฉันขอร้อง ฉันมีลูกมีสาวแล้ว รู้มั๊ย มันเป็น บาป ผิดลูกผิดสาว ตายแล้วตกนรก

(วิญญาณพยาบาท)

พระบุญงาม อาตมาชื่อพระบุญงาม อย่มาจงเวรจองกรรมกันเลย เหน่แม่เมตตา
 กรุณาให้กับเค้า สัตว์โลกยอมเป็นไปตามกรรม ทรัพย์สินของคนอื่นเค้า
 เอามาเป็นของเราโดยเจ้าของไม่ยินยอมให้ มันเป็นทรัพย์สินที่ร้อน
 สักวันหนึ่งเจ้าของต้องมาเอาคืนไป ตัดความโลภ ความโกรธ ความ
 หลงชะ ... อาตมาขอบิณฑบาตเถอะ

(หักเหลี่ยมคนดั่ง)

2. ความรู้เรื่องแบบแผนพฤติกรรมทางสังคม จากการศึกษาหนังสือทาง
 โทรทัศน์พบว่า ให้ความรู้เรื่องแบบแผนพฤติกรรมทางสังคม ในประเด็นกิริยามารยาทของเด็ก
 และสตรี และ ประเด็นกตัญญู แสดงให้เห็นถึงบทบาททางสังคมของบุคคลตามระดับสถานภาพ
 และระดับอาวุโส เด็กจะต้องมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ หญิงต้องเป็นกุลสตรี แม่บ้านแม่เรือน
 รักษานวลสงวนตัว ในขณะที่ชายไม่ได้รับการสั่งสอนให้รักษานวลสงวนตัวแต่ถูกสั่งสอนให้รู้จักกตัญญู
 ต่อผู้มีพระคุณ เช่นเดียวกับหญิง

ก) กิริยามารยาทของเด็กและสตรี กิริยามารยาทที่ดี เป็นแบบแผนที่ควร
 ประพฤติปฏิบัติ เพราะจะได้รับการชื่นชมและเป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น เรื่องการพูดจา
 หากเป็นเด็กให้พูดจาไพเราะ มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ หากเป็นสตรีให้รักษานวลสงวนตัว
 ระมัดระวังตัวในการคบผู้ชาย

ตัวอย่างเรื่อง ของขวัญบันลือโลก ฤณีสั่งสอนกิริยามารยาทเด็กในเรื่องการพูดจา

ฤณี มิ่งจำไวันะ สารีกว่าพ่อหลวงไม่รู้ว่ามีลูกใคร แม่มีงพูดมาแล้วตอนอยู่
 ในวัด มีงต้องพูดจาให้เพราะบ้างชิ เป็นเด็กเป็นเล็ก พูดจาอะไรไม่รู้ ยัง
 กะมะนาวไม่มีน้ำเหมือนคนไม่มีการศึกษา
 ปราบ เรื่องนี้อย่าโทษเด็กต้องโทษยายพูน

(ของขวัญบันลือโลก)

เรื่องราชินีคอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร ยักษ์ซึ่งเป็นพ่อสั่งสอนลูกสาวในเรื่องการพูดจากับผู้ชาย ให้พูดไพเราะ อย่าพูดห้วน ๆ คิดให้ดีก่อนพูด หากรักใคร่ชอบพอกับชายใดก็ควรจะสงบเสงี่ยมเจียมตัว รักนวลสงวนตัว อย่าระริกระริกกับผู้ชายจนเกินงาม ควรวางตัวให้งาม หากรักศักดิ์ศรีของตนเองก็อย่าคดโกง อย่าทำชั่ว อย่างนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและครอบครัว อย่าเป็นคนพูดปลงจะขาดความเชื่อถือ หากเข้าสังคมแต่งตัวให้พองาม

ตัวอย่าง

บทพากย์

ผู้ใดใครมาอย่าขมมากครุ	อย่าเอาใจใส่ชายหน้าตาหู
อย่าเดินทางรอกยกครกขึ้นชู	สมควรเราเข้าอยู่ในพรก ¹
อย่าชักน้ำเข้าเรืออย่าชักเรือเข้าบ้าน	สุภาษิตโบราณต้องจำไว้ไม่หก ²
เจียมตัวสักนิดอย่าคิดหลง ๆ ³	ยกข้าวใส่ครกยกให้สูงนั้ก
พูดไรกับชายอย่าพูดให้ขาด ๆ ⁴	เด็กทุกวันมันฉลาดนั้ก
ได้เข้าชิดสะกิดลูกรัก	นี่พ่อได้ทำต้องรักลูกรักต้องยก
ผู้ชายถ้าชอบพายังต้องตีกับ	พาเดินกบ ๆ ⁵ เข้าเดินพงรก
ถ้าเรื่องผู้ชายจำไว้ให้ดี	ชายตามนี้มันมีเราหลายอีก
เจียมตัวสักนิดคิดให้ลึก ๆ	อย่าตื่นกลางดึกเจ้าจงนี่งจคิด
ลูกอย่าทำเฒ่า ⁶ นอกโบ ⁷	อย่าทำอ้อร้อ ⁸ ว่าพ่อไว้สักนิด
รักดีรักขสทางคดอย่าคิด	พูดไรกับมิตรคิดให้ลึก ๆ
ไม่ใช่อย่าทำไม่เข้าอย่าหัว ⁹	วางตัวแต่พอให้พอรู้ลึก
ถ้าใครมามัวว่าพริอ ¹⁰ ลูกพ่อ	ชักหัวกลางดึกให้มันรู้ลึกตื่นลึกเรื่องรัก

1. พรก=ที่กำบัง 2. ไม่หก=ไม่โกหก 3. หลงๆ=ลูกสี่ลูกกลน 4. ขาดๆ=ห้วนๆ ไม่มีหางเสียง
5. กบๆ=เบาๆ 6. ทำเฒ่า=ยุ่ง อวดดี 7. โบ=โบราณ 8. อ้อร้อ=คัจจริต 9. หัว=หัวเราะ
10. ว่าพริอ=ว่าอะไร

บ่าวๆ¹ ตอแหลเข้าแค้น² สะกิด
 เค็ดมือตีเสียตีให้มือหัก
 บ่าว ๆ ทุกวันมันหาไม่รู้
 พุดไปมากนักรู้ในรัก
 เกิดมาเป็นสาวยามเช้าสังคม
 ทุกตำรารักษาให้ดี

สุภามิตัดคให้มือหัก
 ลูกยักษ์เสียศักดิ์เสียยศ
 ลูกไม่ได้ใส่ใจมันสักก็คน
 ใจคอพุดปดหญิงอดได้ดี
 อย่าหิวแต่ผมเคี้ยวหัวเคี้ยวหัว
 เกิดเป็นสตรีเรื่องนี้ควรคิด

(ราชินีคอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร)

ตัวอย่างจากเรื่องหักเหลี่ยมคนดั่ง ย่าสอนหลานสาวให้รักกนวลสงวนตัว

ย่ามี จันทรเพ็ญ มีงสวยงามรักดี ... รักษาเนื้อรักษาตัวไว้ให้ดี เขาว่ามีลูกสาว
 เหมือนมีส้วมอยู่หน้าบ้าน ... เป็นหญิงนะลูกเหอ ถ้ามีราศีมันไม่สามารถ
 ลบล้างได้

(หักเหลี่ยมคนดั่ง)

ข) ความกตัญญู เป็นการอบรมสั่งสอนให้มีความสำนึกกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
 อย่างลบลูกผู้มีพระคุณ ได้แก่ พ่อ แม่ ครูบาอาจารย์ หากมีโอกาสทดแทนคุณได้ก็ควร
 ตอบสนอง

1.บ่าว=ผู้ชาย เด็กหนุ่ม 2.แค้น=โกรธ

ตัวอย่าง ฤๅษีสอนเท่ง น้อย ปราบ พูน ในเรื่องอย่าลบหลู่ต่อครูบาอาจารย์

เท่ง ท่านอาจารย์ ผมจะขอบวช
 ฤๅษี ภูไม้ให้บวช แค้นใจศิษย์ดีๆ ไม่มีมั่ง มีงอยู่วัดได้ ต่อไปพยายามสร้าง
 แต่ความดี อยู่ให้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน อย่าหัวล้านนอกครู อย่าออก
 นอกถู่่นอกทาง

(ยกคณัฎฐ)

หากพิจารณาหนังสือทางโทรทัศน์ทั้ง 9 เรื่อง ในการให้ความรู้เรื่องการประพฤติปฏิบัติตนในสังคม พบว่า เป็นความรู้เกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อ และแบบแผนพฤติกรรมทางสังคม ค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพุทธรวมไปถึงเรื่อง บาปบุญคุณโทษ ความเชื่อเรื่องกรรม ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว หากเป็นความรู้เรื่องแบบแผนพฤติกรรมทางสังคม จะเกี่ยวกับเรื่องกิริยามารยาทของเด็กและสตรี

หากนำแนวคิดในการศึกษาสื่อพื้นบ้านของสำนักหน้าที่นิยมตามที่คุณวิชัยใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ นั่นก็คือ หนังสือทางโทรทัศน์ได้ทำบทบาทหน้าที่ในการอบรม สั่งสอน เป็นการควบคุมทางสังคมเพื่อเป็นแนวทางให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้สังคมสงบสุข การทำบุญทำให้คนละความโลภ การลดความพยายามท้ออาฆาตของเวร การรักษาศีลทำให้คนมีจิตใจผ่องใส การอบรมกิริยามารยาทของเด็กและสตรี ความกตัญญูทำให้คนมีจริยธรรมและคุณธรรม การประกอบอาชีพที่สุจริตทำให้ตนเอง ครอบครัวและสังคมไม่เดือดร้อน ซึ่งหนังสือทางโทรทัศน์ยังคงทำหน้าที่ควบคุมสังคมได้เช่นเดิมเหมือนกับการแสดงหนังสือตลกตามชุมชน

2. การถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคเอดส์

แม้ว่าหนังสือเป็นสื่อมวลชนสมัยใหม่ นอกจากให้ความสนุกสนานบันเทิงแล้ว ยังเป็นสื่อนำเรื่องราวจากสภาพสังคมขณะนั้นแจ้งให้คนดูทราบ ปัจจุบันเมื่อหนังสือถูกนำ

แสดงทางโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อมวลชนสมัยใหม่ก็ยังคงมีเรื่องราวจากสภาพทางสังคมมาบอกกล่าวแก่คนดูเหมือนเดิม ยังคงทำหน้าที่ให้ความรู้ให้การศึกษาแก่ประชาชน

ปัจจุบันมีโรคใหม่เกิดขึ้นในสังคม คือ โรคเอดส์ หนังสือทางโทรทัศน์ก็ยังสามารถนำความรู้เรื่องโรคเอดส์มาถ่ายทอดแก่ประชาชนด้วย จากการวิเคราะห์พบว่า การถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคเอดส์ 8 ครั้ง เป็นการถ่ายทอดในประเด็นสาเหตุการติดต่อ วิธีป้องกันและผลจากการเป็นเอดส์

สาเหตุการติดต่อ คือ ทางเพศสัมพันธ์ โดยการร่วมเพศกับผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์อยู่ในร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายก็มีโอกาสที่จะถ่ายทอดเชื้อไวรัสโรคเอดส์ให้กับคู่ของตนได้ การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงโสเภณีรวมทั้งการมีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศ นอกจากนี้ยังติดต่อแพร่เชื้อได้ทางเข็มฉีดยาโดยการใช้เข็มฉีดยาและกระบอกฉีดยาร่วมกันกับผู้ที่มีเชื้อไวรัสเอดส์

วิธีป้องกันโรคเอดส์ คือ เลิกพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุการติดต่อ เลิกสำส่อนทางเพศ แต่ถ้าเลิกไม่ได้ก็ต้องรู้จักป้องกันตนเองด้วยการสวมถุงยางอนามัย

ผลจากการเป็นเอดส์ คือ ตายโดยไม่มียารักษา

การถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคเอดส์ พบว่าปรากฏในหนังสือทางโทรทัศน์เรื่อง ตราไว้ในดวงใจ หักเหลี่ยมคนคั่ง บุญบันดาล ของขวัญบนมือโลก

ตัวอย่างเรื่องตราไว้ในดวงใจ กล่าวถึงโรคเอดส์ตอนเริ่มเรื่องในบทพากย์

ขอเวลาสักนาที
ท่านอย่าคิดเบือนหาย
เพราะสมัยนี้มีโรคร้าย
ปล่อยให้ตนเข้าพัวพัน

มาฟังทางนี้สักนิด
ว่าหนังสือเราไม่ให้ผล
แล้วก็ทำลายคน
จะรับแต่อันตราย

แล้วชื่อของมันก็บอกไว้ชัด	ว่าคือไวรัสเอดส์
ถ้าก่อเหตุเข้ากับใคร	รักษาแล้วมันไม่หาย
เพราะไม่มียารักษา	ที่จะไปทำลาย
ปีหนึ่งหนึ่งคนตาย	ตายเสียหลายพัน
ศิษย์ขอเตือนและก็น้องๆของชาวใต้	เราหญิงชายรวมตัวนะน้องหนาอย่ากลัวมัน
เพราะโรคนี้นะมีช่องแล้วก็ทางป้องกัน	สถาบันของรัฐยังช่วยพัฒนา
อย่าสำส่อนทางเพศ	แล้วก็หมอบอกเหตุผล
อย่าคั่นรันทั้งใจ	โปรดอย่าเข้าไปหา
เพียงสนุกครั้งคราว	ไม่เข้าทำหรรอก
เห็นนางฟ้าไม่ถึงนาที	เราเกิดมาเป็นหญิงชายในโลกนี้
แล้วเป็นมนุษย์หญิงหรือชาย	ถ้ามาป้องกันเรื่องอย่างนี้
แต่บางคนอคไม่ได้	ถือว่ามันมาหลายปี
หญิงชายจะป้องกันนะน้องหนา	จะพ้นแต่อันตราย
แต่ถ้ามีผัวหรือมีเมีย	สมควรจะอยู่กันที่บ้าน
สร้างกิจการกันผัวเมีย	หมอมว่าไม่เสียหาย
ยังข้อสองยาเสพติดนั้นก็พิหร้าย	เอดส์แฝงกายยังพรางอยู่ข้างใน
ร่วมใช้เข็มแล้วก็ฉีดยา	หมอบอกว่าติดเชื้อ
เชื่อหรือไม่เชื่อแน่หรือไม่แน่นะน้องหนา	เราสมควรจะแก้ไข
แล้วถ้าปลื้มได้ก็จงปลื้มหลีกให้ไกล	จะพ้นภัยจากโรคเอดส์
แล้วเขาเรียกว่าคนเกรดเอ	จะพ้นภัยจากโรคเอดส์เขาเรียกว่าคนเกรดเอ

(ตราไว้ในดวงใจ)

ตัวอย่าง

บทเจรจา

แม่เล่า

พูน

พี่พูนคะ เคียวนี่กิจการของเราเขาเสียแล้ว ผู้ชายไม่มาเที่ยวแล้วละ
จริงหรือ ก็สมัยนี้โรคเอดส์มันระบาด

- แม่เล่า ตัวเอดส์หรือคะ ตัวเอดส์มันเป็นอย่างไร
- พูน ตัวเอดส์ไม่รู้บ้าง มันก็ตัวอุบาทว์นั่นแหละ ตัวแดงๆ หน้าดำๆ และวิธี
ป้องกันโรคเอดส์มีดังนี้ครับผม ผมประกาศให้คนรู้ละ
- แม่เล่า ทำยังไง
- พูน การป้องกันโรคเอดส์มีดังนี้ หนึ่งไม่ควรร่วมเพศสำสอน สองเวลาร่วม
เพศให้ใช้ถุงยางอนามัย ... ใช้แล้วอย่าทิ้งเพ่นพ่าน เด็กจะเอาไปทำลูกโป่ง
ไม่ควรใช้สิ่งฉีดยาร่วมกับคนที่เป็โรคเอดส์
- นุ้ย นั่นหรือ การป้องกันโรคเอดส์
- พูน นั่นแหละ

(หักเหลี่ยมคนดั่ง)

จากตัวอย่างที่ยกมา เรื่องตราไว้ในดวงใจ ถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคเอดส์
ประเด็นสาเหตุการเป็นเอดส์ คือ สำสอนทางเพศและการใช้เข็มฉีดยาเสพติดร่วมกันซึ่งทำให้
คนตายเป็นจำนวนมาก กล่าวถึงวิธีป้องกันโรคเอดส์ คือ หลีกเลี่ยงสาเหตุที่ทำให้เป็นเอดส์
และให้ใช้ถุงยางอนามัยป้องกัน

เรื่องหักเหลี่ยมคนดั่ง กล่าวถึงวิธีป้องกันโรคเอดส์ 3 วิธี คือ ไม่สำสอนทาง
เพศ ควรใส่ถุงยางอนามัยขณะร่วมเพศ และประการสุดท้ายไม่ควรใช้เข็มฉีดยาร่วมกับคนที่
เป็นโรคเอดส์

เรื่องที่ไม่ได้ยกตัวอย่าง เช่น บุญบันดาล กล่าวถึงผลจากการเป็นเอดส์ เรื่อง
ของขวัญบันลือโลก กล่าวถึงสาเหตุการเป็นเอดส์เพราะมีเพศสัมพันธ์หลายคน และผลจาก
การเป็นเอดส์

การถ่ายทอดความรู้ของหนังสือทางโทรทัศน์ เรื่องโรคเอดส์ พบว่าถ่ายทอดใน
เชิงห้ามปราม ให้ระมัดระวังตนเอง เตือนสติ เนื้อหาไม่ได้ให้รายละเอียดคนในประเด็นอื่น เช่น
อาการของโรคเอดส์หรือการปฏิบัติตัวเมื่อเป็นเอดส์ การให้ความรู้เป็นเพียงบอกซ้ำ ย้ำ เรื่อง
ที่คนดูรู้กันอยู่แล้วจากแหล่งข้อมูลอื่น ซึ่งจะให้รายละเอียดมากกว่า การถ่ายทอดความรู้เรื่อง
โรคเอดส์ แม้เพียงตัวละครพูดว่า “ฉันเป็นโรคเอดส์” เพียงประโยคเดียวก็สื่อความให้คุณ

นี้ถึง สาเหตุ การป้องกันและผล อีกทั้งเป็นโรคที่สังคมรังเกียจ ความรู้สึกของคนจะติดลบกับคำว่าโรคเอดส์ จากหนังสือเรื่องของขวัญบันลือโลก นางยักษ์ต้องการเจ้าชายเป็นสามี นุ้ยจึงเอ่ยปากให้เท่งเป็นสามีแทน แต่เท่งพูดว่า “กูเป็นโรคเอดส์” จึงทำให้นางยักษ์รังเกียจไม่สนใจเท่งทันที

หากพิจารณาบทบาทหนังสือทางโทรทัศน์ในการถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคเอดส์พบว่า หนังสือทางโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ ให้การศึกษาเหมือนกับหนังสือที่แสดงสดตามชุมชน นายหนังสามารถดึงเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ในสังคมเข้ากับสื่อเก่าอย่างหนังสือผ่านสื่อโทรทัศน์อีกทอดหนึ่งได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นความรู้ที่ซ้ำๆ แบบเดิมๆ ก็ตาม

3. การถ่ายทอดความรู้เรื่องสภาพทั่วไปทางการเมือง

เดิมทีเคียวสื่อพื้นบ้านหนังสือที่แสดงในหมู่บ้านมีการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์บ้านเมืองผ่านตัวตลก จนถึงปัจจุบันหนังสือที่แสดงทางโทรทัศน์ก็ยังมีลักษณะดังกล่าวอยู่ ตัวตลกถือเป็นตัวแทนชาวบ้านที่ถ่ายทอดปัญหาบ้านเมือง แสดงความคิดเห็นต่างๆ หากพิจารณาในแง่ของการทำหน้าที่ของสื่อ หนังสือได้ทำหน้าที่รายงานให้ข้อมูลข่าวสาร วิพากษ์วิจารณ์สภาพเหตุการณ์และสังคม

จากการวิเคราะห์หนังสือทางโทรทัศน์พบว่า มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางการเมือง 6 ครั้ง ในประเด็น การบริหารงานตามระบอบประชาธิปไตย วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน การทะเลาะวิวาทของ ส.ส. ในสภา และยังได้กล่าวถึงสภาพทั่วไปทางการเมืองต่างประเทศ

ตัวอย่าง

บทเจรจา

เท่ง

ถ้าเรารู้พรรคนี้แล้วเราต้องพยายาม บ้านนี้เมืองนี้สังคมนี้มันพรรคนี้มาตลอด มึงอย่าลืม มึงแลซิเขาเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตย ตั้งแต่พุทธศักราช 2475

- เป็นต้นมา ระยะเวลา 50 กว่าปี มี 40 กว่ารัฐบาล มีนายก 10 กว่า
ท่าน เคยมีรัฐบาลไหนบ้างที่สามารถนำบังคับทุกข์ให้กับประชาชน
ประชาชนอยู่ดีกินดีมีบ้างมั๊ย เอะ
- นุ้ย นั่นนะอยู่ไปละ เลือกว่าเลือกผู้แทน เลือกๆ แล้วหยุดจะปฏิบัติ เบื่อแล้วกูไม่ได้
หรือ
- เท่ง มันเป็นการที่เขาพัฒนาแล้วไม่ใช่เลือกครั้งเดียว เลือกเป็นร้อยครั้งพันครั้ง
ถ้าเป็นระบอบประชาธิปไตยต้องมีการเลือกตั้ง ต้องมีส.ส. ไส นี่คือหัวใจ
ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเปรียบเสมือนอาหารหลักของหนูนุ้ย นั่น
แหละ ถ้าเราไม่มีอาหารเราไม่สามารถกินอิ่มท้องเราได้ การปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยต้องมีผู้แทน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่รัก
ประชาชนก็มีมากแต่เขาไม่สามารถทำอะไรได้เพราะเขาต้องฟังเสียงข้าง
มาก เสียงข้างมากนั้นทอนสิทธิ เสรีภาพ เสียงข้างน้อยยังนึกเดียวต้อง
บอกให้ประชาชนเข้าใจ การปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องปกครอง
ด้วยอำนาจอธิปไตย คืออำนาจในการบัญญัตินโยบาย สองอำนาจ
บริหารคือ การบริหารราชการ สามอำนาจตุลาการอยู่ที่ศาลยุติธรรมดี
แล้ว แต่ที่เป็นปัญหาตอนนี้คือ เราไม่สามารถแยกอำนาจนิติบัญญัติกับ
อำนาจบริหารออกจากกันได้
- นุ้ย พันหรือหลาว แม่นักกฎหมาย แม่นักการเมือง แม่อ่านจากหนังสือพิมพ์
กัน
- เท่ง มึงไม่สนใจว่าข่าวการเมืองตอนนี้เขามีอะไรกันบ้าง ข่าวสังคม
เขามีอะไรกันบ้าง ข่าวการเมืองมีปัญหาแทรกซ้อนอะไรกันบ้าง

(ตราไว้ในดวงใจ)

จากตัวอย่างข้างต้นนี้อธิบายได้ว่า การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสภาพทางการเมือง
ไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบันรัฐบาลก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาปากท้องประชาชนได้ผล
จริงจั่ง สาเหตุหนึ่งมาจากการออกเสียงนโยบายต่างๆ ในรัฐบาลต้องฟังเสียงข้างมาก หากมี

เสียงน้อยนโยบายนั้นต้องล้มไป การปกครองในระบอบประชาธิปไตยใช้อำนาจ 3 ทางด้วยกัน คือ 1.นิติบัญญัติ อำนาจในการออกกฎหมาย 2.อำนาจบริหารอยู่ที่รัฐบาล 3.อำนาจตุลาการอยู่ที่ศาล แต่ในทางปฏิบัติแล้วอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารมักแยกกันไม่ได้

ตัวอย่าง

ไข่นุ้ย (ร้องเพลง)

นอกจากพึ่งรัฐบาล	ฝากผ่านกับท่าน ส.ส.
ช่วยแก้ปัญหาปากท้อง	ขอร้องผ่าน ร.ส.ช.
ให้คนที่ไม่มีควมหวัง	นานจังที่เขาหลอกให้รอ
รัฐบาลเปลี่ยนแล้วเปลี่ยนเลย	กูไม่เห็นเคยแก้ได้เลยหนอ
ประชุมสภาที่	พวกนี้เส้นกินจริงพอ
ยินเสียงสำเนียงถากถาง	ยกขึ้นมาอ้างโน ค.ร.ม.
บางคนเหมือนปูปากจุก	บ้างก็ลูกซัดหน้าตาล่อ
ถูกันแรงเหมือนจะแข่งในสภา	ขุดมาค้ำกันถึงออกถึงพอ
กูเห็นแล้วเสียวจริงๆ	ปัญหาชาวบ้านชาวไร่เขาถือเอาไว้ใน ค.ร.ม.

(ของขวัญบันลือโลก)

การถ่ายทอดความรู้ทางสภาพทางการเมืองไทยจากตัวอย่างข้างต้น มีลักษณะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทยมากกว่าให้ความรู้ด้านการเมือง หรือบอกวิธีพิจารณาเลือกผู้แทนที่ดี อีกทั้งไม่ได้ชี้แนะเรื่องการอย่ายอมขายเสียงเพราะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ได้ผู้แทนมีปัญหา หนังสือเล่มนี้มักแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่รัฐบาลไม่ว่าจะเป็นยุค ร.ส.ช. ยึดอำนาจหรือยุครัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งก็ไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้านได้ แม้ว่าแต่ทะเลาะกันหรือกันโคตรค้ำถึงบรรพบุรุษ การถ่ายทอดสภาพการเมืองไทยในลักษณะนี้อาจทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาในการเลือกตั้งหรือเสื่อมศรัทธาต่อสถาบันการเมืองได้ เพราะจากสภาพสังคมไทยปัจจุบัน ประชาชนก็ไม่อยากออกไปเลือกตั้งกันอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในแง่ความเป็นสื่อ หนังสือทางโทรทัศน์ได้แสดงบทบาทแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สังคมได้อย่างดีโดยผ่านตัวตลก

ตัวอย่าง

บทเจรจา

สุคใจ

โอ แล้วแก้วจะเลี้ยงน้องได้หรือ ให้น้องได้กับพี่

สีแก้ว

กับน้องพี่ตั้งใจแล้วว่าจะอยู่ที่นี้ พี่ไปสร้างสวนกาแฟ พอกาแฟเป็นลูกพี่ขายสวนปาล์มนี้ น้อง เออ ให้พี่ตั้งใจเถอะว่า พี่รักน้องหมดหัวใจเลย ถึงทองเที่ยวพี่แต่งงานใหม่ๆ พี่ตั้งใจแล้วจะพาน้องไปฮันนี่มูน

ยอดทอง

ฮะ ฮันนี่มูนเลย

สีแก้ว

นั่นแหละ จะไปให้ทั่วโลกเลย จะขึ้นเครื่องบินที่นครศรีธรรมราช จะหลบ (=กลับ) ไปขึ้นเครื่องบินอื่นๆ ที่คอนเมือง ออกจากคอนเมือง จะบินยาวไปมอสโคว์ ไปดูการเปลี่ยนแปลงของโซเวียต รู้ว่าตอนนี้เขาเปลี่ยนแปลงเป็นประชาธิปไตยแล้ว แล้วจะออกจากโซเวียตจะบินยาวไปถึงประเทศอิรักไปเยี่ยมไอซ์ซัดดัม ไปแลซิว่ามันทำสงครามกับสหประชาชาติ มันมีผลเสียอย่างไรบ้าง มันทำลายอาวุธนิวเคลียร์ก็ ลูกก็บอกแล้ว ออกจากเมืองซัดดัมก็บินหลบไปกรุงวอชิงตัน ไปเยี่ยมประธานาธิบดีอร์ช บุษ ไปแลซิว่า ตอนนี้เขาลงประชามติใครจะได้เป็นประธานาธิบดีคนต่อไป ออกจากกรุงวอชิงตันก็บินหลบมายังบ้านน้องอยู่ ไปไกลจ้ง

ยอดทอง

สีแก้ว

อ้าว ออกจากวอชิงตันจะบินหลบมายังกรุงเนี่ย เกาะสิงคโปร์ ออกจากสิงคโปร์หลบไปโตเกียว ไปแลซิว่าทำไมที่ประเทศญี่ปุ่นเขามีความเจริญ แคได้เป็นมหาเศรษฐีโลก ก็บินหลบมายังสิงคโปร์สักทีวะ ไปสืบเหตุผลว่าเหตุใดที่สี่กวนยิวปกครองประเทศชาติมา 30 ปี แกมีความเจริญ แกเป็นประเทศที่ร่ำรวยในเอเชียอาคเนย์ แผลงไกลจ้งที่นี่ถูกลับไม่ถูกแล้ว ต่อเดี๋ยว คิดแล้วพี่ตั้งใจว่าก็หลบประเทศไทยต่อไปหน้าวันเที่ยงๆ (=เวลาเที่ยงๆ)

ยอดทอง

ไปไกลจ้ง

(วิญญูณพยาบาท)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสภาพการเมืองต่างประเทศ ทำให้คนไทยได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสภาพบ้านเมืองของต่างชาติ เช่น ประเทศรัสเซีย เดิมปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ ต่อมาเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ประเทศอิรักผู้นำประเทศก่อสงครามระรานเพื่อนบ้าน คือตั้งต่อสหประชาชาติก่อความวุ่นวายไปทั่วโลก ประเทศสหรัฐอเมริกาขณะนั้น ปี พ.ศ.2535 กำลังมีการเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่ ซึ่งการแสดงหนังตะลุงทางโทรทัศน์ตอนนี้ได้ถ่ายทอดสภาพบ้านเมืองต่างประเทศว่ามี การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งด้านดีและไม่ดี และยังพูดถึงการบริหารประเทศของญี่ปุ่นและ สิ่งโปร่งว่าความเจริญก้าวหน้าสร้างประเทศให้ร่ำรวยได้ในเอเชียอาคเนย์ เพราะมีผู้บริหารที่มีความสามารถ ผิดกับประเทศไทยที่เปลี่ยนรัฐบาลหลายสมัยแล้วก็ยังแก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้านไม่ได้

หากพิจารณาในด้านบทบาทหน้าที่ของสื่อ หนังตะลุงทางโทรทัศน์ตอนนี้มีบทบาท ในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารแก่คนไทย ทำให้คนดูได้รับรู้เหตุการณ์บ้านเมืองนอกประเทศ การถ่ายทอดความรู้เรื่องสภาพทั่วไปทางการเมืองของหนังตะลุงทางโทรทัศน์ที่น่าวิเคราะห์นี้ พบว่า ถ่ายทอดในลักษณะการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล เสียดสีล้อเลียน ผู้บริหารประเทศมากกว่าการถ่ายทอดความรู้การเมืองแบบวิชาการ เช่นในเรื่อง สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่พลเมือง ประชาธิปไตย การพิจารณาเลือก ส.ส. การไม่ขายเสียง เป็นต้น สิ่งที่แทรกไว้ในการถ่ายทอดเรื่องสภาพทางการเมืองมักพูดถึงปัญหาความยากจนเรื่องปากท้องของชาวบ้านเสมอ การกล่าวถึงสภาพทางการเมืองในหนังตะลุงไม่ว่าจะเป็นหนังตะลุงที่แสดงทางโทรทัศน์ หรือแสดงสดตามชุมชน จะตกเป็นภาระของตัวตลกอย่างเดียวเท่านั้น แต่รสชาติที่จะให้ถึงอกถึงใจจริงๆ หนังตะลุงที่แสดงสดจะถ่ายทอดได้ดีกว่าการแสดงทางโทรทัศน์ เพราะการแสดงทางโทรทัศน์ถูกจำกัดขอบเขตจากนโยบายของสถานีฯ ที่ห้ามพูด กระแทกเสียดสีการเมือง อย่างไรก็ตามก็ยังพบว่ามี การเสียดสีล้อเลียนการเมืองในหนังตะลุงทางโทรทัศน์เสมอ หากหนังตะลุงเรื่องใดตัวตลกไม่พูดถึงการเมืองจะทำให้หนังตะลุงเรื่องนั้น จืดไปทันที ซึ่งแสดงว่าการวิพากษ์วิจารณ์การเมืองในการแสดงหนังตะลุงเป็นรูปแบบตายตัว เป็นเอกลักษณ์ของสื่อหนังตะลุงที่ต้องแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์การเมืองทั้งระดับ ประเทศและท้องถิ่น

จากการศึกษาบทบาทของหนังตะลุงทางโทรทัศน์ในประเด็นถ่ายทอดความรู้เรื่อง สภาพทั่วไปทางการเมือง พบว่า มีบทบาทหน้าที่ในการรายงานให้ข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์สภาพเหตุการณ์และสังคม ซึ่งทำหน้าที่เหมือนบทบรรณาธิการ (editorial)

ของข่าว คือมีลักษณะอธิบายความ ให้ภูมิหลังเหตุการณ์ แสดงความคิดเห็น รายงานข้อมูล ข่าวสารต่อเหตุการณ์ต่างๆ

4. การถ่ายทอดความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากการวิเคราะห์หนังสือทางโทรทัศน์ทั้ง 9 เรื่อง พบว่ามีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในประเด็นอากาศ อนุรักษ์ป่าไม้ แหล่งน้ำและป่าชายเลน ทั้งหมด 3 ครั้ง จากเรื่องของขวัญบันลือโลก และตราไว้ในดวงใจ กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ ป่าไม้ลดลง และผลเสียที่เกิดขึ้นตามมา

เรื่องของขวัญบันลือโลก กล่าวถึง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในประเด็นอากาศ การอนุรักษ์ป่าไม้ในท้องถิ่นภาคใต้

ตัวอย่าง

บทเจรจา

นันทชัย	เท่ง
เท่ง	ครับ
นันทชัย	ตะวันเที่ยงแบบนี้เขาไม่ให้เดินป่าไม้อะไรหรือ
เท่ง	นั่งพักผ่อนก่อนเถอะครับ ผมจะคุยกับหนูนุ้ย
นันทชัย	ฉันอยากจะคุยด้วย เท่งเธอว่ากลอนเป็นมัย
เท่ง	กลอนไรคร้า
นันทชัย	ชมป่าอะไรพรรคนี่ เพราะว่าในป่าธรรมชาติมันสดชื่น อากาศรู้สึกลับว่ามันสดชื่นนะครับ ดีกว่าในเมืองซะอีก สิ่งแวดล้อมไม่เป็นพิษ
เท่ง	ครับ ในป่านี้ดีครับ มีต้นไม้ มีบรรยากาศน่าสุดเป็นธรรมชาติที่สุด

(ของขวัญบันลือโลก)

จากตัวอย่างนี้เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกเรื่องอากาศไม่เป็นพิษ อธิบายได้ว่า
 สิ่งแวดล้อมที่มีต้นไม้เล็กๆ ทำให้อากาศสดชื่น เนื่องจากต้นไม้คายก๊าซออกซิเจนออกมามากใน
 เวลากลางวันทำให้เรารู้สึกสบายจึงทำให้ในป่ามีอากาศดีกว่าในเมือง

ตัวอย่าง

บทเจรจา

เท่ง กูว่าหรือ ก็ว่าตามกู

นุ้ย เท่านั้นนะ อ๊ะสบาย

เท่ง เอ้า

เท่ง เข้าป่าเดินป่าชมป่า

โน่นไม้ยูงไม่ยงสารพัน

บริสุทธิ์นักหนาถ้าพูดถึงเรื่องหน้าตา

รักษาไว้ตั้งหลายกระทรวง

เห็นป่าบ้านเรามีแต่เขาสูง ๆ

ขนาดไม้เพกายังหาไม่ได้

พวกลิงค่าง่างชะนีหนีตัวสั้น

เสื่อลูกอ่อนโศกาน้ำตาดลอส

นำสงสารแม่นกกำลังกไข่

กินหน้จากรังทั้งน้ำตา

ไม้้งอกเรียงรายกันหลายหลัง

นกเกาะกันคราดร้าแลแล้วชำทรวง

ประเทศชาติแสนสุขแสนแหนหวง

ใครล่องลำชวนก้นทำลาย

หาไม้ยูงทำพริกก็หาไม้

เงินรักยไรไม้พั้งยัง¹ แต่ตถ

หนีไม้ทันยับ² ลงไปอยู่ในหม้อ

วังขอบ้านเช่าชาวประชา

เห็นเครื่องเลื่อยเครื่องใหญ่ใจผวา

ตรงเข้ามายกมือไหว้ให้ปราณี

1.ยัง=เหลือ 2.ยับ=นำไปประกอบอาหาร

เรากำลังกักใจหนีไปไหนไม่ได้
 ไม่ต้องพูดปากพล่อยนอกรีต
 มึงรุกถ้าปลายไม้สงวน
 มันเป็นไม้อนุรักษ์ของพวกพรรคพ่อ
 ลำพังกูมึงขอกี่ยังพอเชื่อ
 พุดกับมึงรำคาญอยู่นานแรง
 วันก่อนพอนกกับแม่่นกออกกันเที่ยวห่อ
 สัมต้นแล้วต้นเล่าแลแล้วเศร้าใจ
 สัตว์ส่วนน้อยเหลืออยู่คู่ไม่ได้
 นกประชุมทุกตัวทั่วแดนคง
 รวมประจันแม่่นมัน...
 ให้พี่แล่น² เป็นแกนหลักเที่ยวชักชวน

ขออย่าถอนต้นไม้เลยนะพ่อศรี
 ก็เป็นผิอยู่ได้ปลายหลุมพอ
 นกก่อนควมมีหน้าจะมาขอ
 มีหลุมพอให้หน้าราคาแพง
 แต่ถ้ามาสั่งหน่วยเหนือมึงไม่ปลัดแรง¹
 ภูจะไปแจ้งขอนไม้สบายใจ
 กอดคอร้องให้ตายพร้อมใจ
 สัตว์น้อยใหญ่ตายชาติมันบาปลง
 เห็นต้นไม้ล้มกระจุกเป็นผุยผง
 จุดประสงค์ต้องดำเนินเดินขบวน
 นัดเวลาพร้อมกันไม่ผินผวน
 ต่อขบวนแถวยาวเข้าสภา

(ของขวัญบันลือโลก)

จากตัวอย่างได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องสาเหตุที่ป่าไม้ลดลงในสภาพท้องถิ่นภาคใต้ จากคำกลอน “เห็นป่าบ้านเรามีแต่ภูเขาสูงๆ” เนื่องจากมีการตัดไม้ทำลายป่ามีแต่ภูเขาแต่ไม่มีต้นไม้ ไม่ว่าจะไม้ใหญ่ ไม้เล็กถูกโค่นหมดไปในเวลารวดเร็วด้วยเครื่องเลื่อยจนเหลือแต่ตอ เมื่อป่าถูกทำลายก็คือการทำลายชีวิต สัตว์ป่าและที่อยู่ของสัตว์ป่าถูกทำลาย ทำให้เสียระบบนิเวศน์วิทยา เมื่อป่าถูกทำลายมีผลกระทบต่อถึงชีวิตมนุษย์ด้วย

เรื่องตราไว้ในดวงใจ กล่าวถึงป่าไม้ทั่วไปที่กำลังถูกทำลาย คงเหลือแต่ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ยังคงสภาพเป็นป่ามีต้นไม้และสัตว์อยู่มาก การพูดถึงแหล่งน้ำ ป่าไม้ ป่าชายเลน นำมาจากสภาพป่าในท้องถิ่นภาคใต้

1. ปลัดแรง=เหนียว 2. แล่น=ตะกวด

ตัวอย่าง

บทเจรจา

พรสาคร	นุ้ย
นุ้ย	ครับ
พรสาคร	มันร้อนเหลือเกินนะวันนี้
นุ้ย	แน่ละ ร้อนจ้าน (=มาก) นี่ขนาดในป่าพรรณนี้ยังร้อนเลยมึงแลในป่าเขียว ชุ่มหมด นี่ป่าอนุรักษ์
เท่ง	มันเท่าไคหลาว ป่าอนุรักษ์ ป่าอนุรักษ์ เชื้อต๊ะ มันหมดไปแล้ว
นุ้ย	ไม่ต๊ะ มึงมึงแล พันธุ์สัตว์ป่านานาชนิด มึงแลทางนี้ เขาว่า ใครไม่มา ทำลายที พวกสัตว์ พวกแมง พวกมด เห็นมัย ดอกไม้ ผีเสื้อ มึงแล บินไหวหมด
เท่ง	แต่ว่ามันยังร้อนเลย ป่านี้กว่าไม่โชห่วยขาแข็ง
นุ้ย	ใส (=ทำไม) ละ ไม่โชป่าห่วยขาแข็ง
เท่ง	อ้าว ป่าอินซัด (=แน่ชัด) แล้ว เหลือแต่ป่าห่วยขาแข็งนี้ รั้มัยยังเหลือเพื่อ แลกกับชีวิตนักอนุรักษ์ สืบ นาคะเสถียร ยิงหัวตายประท้วง
พรสาคร	อ้าวหนูนุ้ย ผมคิดว่า ที่นี้มันควรมีแหล่งน้ำนะหรือว่าลำธาร ให้นุ้ยและเท่ง ไปหาอุทกา (=น้ำ) มาให้ผมหน่อย
นุ้ย	อ้าวไปซิ เราไปหาอุทกาก็คิดว่า น้องกระหายวารี เราไปหาอุทกามาให้ น้องดื่ม ว่า น้ำต้องมีในป่า มึงแลต๊ะ พันธุ์ไปมากมาย อย่างนี้ น้ำก็ต้องมี
เท่ง	กว่าไม่เชื่อแล้วหนูนุ้ย แต่ไม่เท่าไคมึงเชื่อกูซิ ตามใจป่าสำคัญหรือ คอยพวก เหมล่อ (=เลว บ้า) ยังปากค้ำด้วยเครื่องพรรณนั้น ผีไม้ที่อยู่ก็ไม่แล้วพรรณ นั้น ฟินกับขวานง่ายไม่พอบ้านเราไปหาแค่ (=ใกล้) ชุมพร ไปฟินกับขวาก เห็นว่าลูกเจ้าที่คุ้มครองมาตายแต่บ้านเขาไว้ตรงนั้น ว่าเจ้าที่นั่นมันน่ากลัว แล้วหรือไปถูกด้วยเครื่องละ ออ ออ ออ วับ ออ ออ วับ ว่าหรือ ที่นี้เรื่องป่ากูเห็นว่าป่าชายเลนแถวบ้านกูปากพูน
นุ้ย	เหอะ

- เพ่ง อ๊ะ ตัดได้หรือป่าไม้นี้ มาทำคอกหมู ไม้ฝาอก ไม้เมก ไม้ตุง เขาสงวนที่สุด ป่าอนุรักษ์ชายเลน พันธุ์กุ่ม พันธุ์ปลา พันธุ์ผัก หว่าง (=ระหว่าง) นี้มึงไป แลตะว่าไม่เหลืออะไรแล้ว
- นุ้ย พันพริอ (=เป็นอย่างไร) หมค

(ตราไว้ในดวงใจ)

จากตัวอย่างนี้การถ่ายทอดความรู้ในประเด็นการอนุรักษ์ป่าไม้ แหล่งน้ำ การอนุรักษ์ป่าชายเลน อธิบายได้ว่าการตัดไม้ทำลายป่า การทำลายป่าชายเลนเป็นสาเหตุให้พันธุ์สัตว์ พันธุ์พืชหลายชนิดลดน้อยลง อีกทั้งแหล่งน้ำลำธารก็จะหมดไปด้วย ผลเสียจากป่าไม้ถูกทำลายจะเป็นลูกโซ่มีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ป่าเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร ดินเป็นที่กักเก็บน้ำ การมีป่าคลุมดินทำให้ดินร่วนซุยและหน้าดินไม่ถูกทำลายโดยลมและน้ำ ต้นน้ำลำธารที่มีป่าปกคลุมจึงสามารถกักเก็บน้ำได้อย่างดี หากป่าถูกทำลาย น้ำฝนจะชะล้างหน้าดินได้ง่าย เกิดตะกอนดินสะสมในแหล่งน้ำทำให้ดินแข็ง การกักเก็บน้ำภายในชั้นดินมีน้อยลง ทำให้น้ำในลำธารมีน้อยตามไปด้วย

ส่วนป่าชายเลนนั้น หากป่าชายเลนถูกทำลายทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายด้าน เช่น สูญเสียทรัพยากรไม้ สัตว์น้ำและสัตว์ชนิดต่าง ๆ

การถ่ายทอดความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากหนังสือทางโทรทัศน์ 9 เรื่องนี้เป็นการนำสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่จริงๆ มาถ่ายทอดทั้งจากท้องถิ่นภาคใต้และภาคอื่นๆ โดยการยกตัวอย่างมักกล่าวถึงสภาพป่าไม้ สภาพธรรมชาติที่ถูกทำลายลงมากในปัจจุบัน เป็นการถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างสำนึกแก่คนดูให้ช่วยกันถนอมรักษาธรรมชาติและป่าทั้งหลายเป็นที่น่าสังเกตว่า การถ่ายทอดความรู้เรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมักพูดถึงประเด็นป่าไม้ มากกว่า ประเด็นอื่นๆ เช่น ขยะ หรือมลพิษต่างๆ จากการสัมภาษณ์นายหนังได้ให้เหตุผลว่า

“ เป็นเรื่องความรู้ของแต่ละคน บางคนจะพูดแต่เรื่องป่าไม้อย่างเดียว แต่หนังสือชาติเล่มที่ ‘ไหนพูดหมค’ (สุชาติ ทรัพย์สิน, นายหนัง, สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2540)

“ เมื่อก่อนไม่มีหรือกรเรื่องป่าไม้ถูกทำลาย แต่มายุคนี้มันเริ่มมีอยู่แล้ว เมื่อฝนฟ้าไม่ตกตามฤดูกาล อันนี้เราต้องป้อนแล้ว ” (โสภณศิลป์. นายหนัง. สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2540)

“ คนทุกวันนี้ คนทำลายป่าเยอะ อยากให้อนุรักษ์ไว้ ถ้าป่าไม่มีเยอะ สัตว์ก็เยอะ ถ้าป่าไม่หมด สัตว์ก็หมดไป ” (จำเนียร คาราศิลป์. นายหนัง. สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2540)

นั่นคือเป็นเรื่องของความรู้ความสามารถของนายหนังแต่ละคนนั่นเองว่าจะหยิบยกประเด็นใดมากล่าว อีกทั้งสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นที่ใกล้ชิดและเห็นได้ชัดเจนกว่าประเด็นอื่นๆ ก็คือ เรื่องของป่าไม้ถูกทำลายลงมาก ส่วนสภาพโรคติด ควันพิษ ขยะ แม่น้ำเน่า ยังไม่เกิดขึ้นมากถึงระดับที่เป็นปัญหาสังคมในท้องถิ่น ดังนั้นนายหนังจึงนิยมป้อนข้อมูลเกี่ยวกับป่าไม้มากกว่าประเด็นอื่นๆ

หากพิจารณาในเรื่องบทบาทจะพบว่า การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของหนังตะลุงทางโทรทัศน์ มีบทบาทหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร รายงานสภาพเหตุการณ์ต่างๆ ของท้องถิ่นให้คนดูทราบซึ่งยังทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับหนังตะลุงที่แสดงสดโดยทั่วไป

จากการศึกษาหนังตะลุงทางโทรทัศน์ทั้ง 9 เรื่องพบว่า การถ่ายทอดความรู้แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความรู้ในทางธรรมและความรู้ในทางโลก

1. ความรู้ในทางธรรม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนในสังคม เป็นความรู้ในการส่งเสริมวัฒนธรรม จริยธรรมที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ค่านิยม ความเชื่อ ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพ ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาและบาปบุญคุณโทษ

2. ความรู้ในทางโลก เป็นความรู้ด้านสถานการณ์ของสังคม หรือปริบททางสังคม ได้แก่ โรคเอดส์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สภาพทั่วไปทางการเมือง

การถ่ายทอดความรู้ทางธรรม เรื่องการประพฤติปฏิบัติตนในสังคม เป็นเกณฑ์ที่ใหญ่กว่าความรู้ทางโลก เช่น โรคเอดส์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสภาพทั่วไปทางการเมือง สิ่งนี้อธิบายได้จากแนวทางเรื่อง การทำหน้าที่ (function) ของหนังตะลุงกล่าวคือ หนังตะลุง

เป็นสื่อมวลชนท้องถิ่น นายหนังสือพิมพ์ ตรีพิณ อธิบายเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ดังนี้

“หน้าที่ของหนังสือพิมพ์สำคัญที่สุดนะ ก็มีหน้าที่เพื่อรับใช้สังคม ให้ความบันเทิงต่อสังคม เพราะตั้งแต่โบราณถึงสมัยปัจจุบัน คนเราทำอะไรทำนาเหนื่อยมาทั้งวัน ไม่มีเวลาที่จะคลายเครียด สมัยโบราณนี้ หนังสือพิมพ์สำคัญมากกับท้องถิ่นและสำคัญมากต่อประชาชน ซึ่งหนังสือพิมพ์ของเราไม่ได้เป็นมหรสพแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นเครื่องมือสื่อสารพระพุทธศาสนา แต่ปัจจุบันยิ่งกว่านั้น หนังสือพิมพ์ยังรับผิดชอบต่อสังคม ด้านวัฒนธรรม เช่นว่าหนังสือพิมพ์เรา ถ้าภาคไหนมีความสามารถ ก็จะนำความต้องการของประชาชนและท้องถิ่นไปเสนอแนะต่อหน่วยงานราชการ และอีกอย่างหนึ่งหนังสือพิมพ์เราสามารถนำเอาข่าวสารต่างๆ ของทางราชการไปสู่ประชาชน เพราะการที่หนังสือพิมพ์ทำอย่างนี้ บางครั้งดีกว่าข้าราชการจะอีก เพราะเรานำเสนอหนังสือพิมพ์ไม่ได้เป็นการยัดเยียด คนฟังไม่เบื่อและเขาจะเชื่อหนังสือพิมพ์ด้วย จะยกตัวอย่าง คนภาคใต้เราเลือกผู้แทนได้ค่อนข้างมีคุณภาพกว่าภาคอื่นๆ เพราะหนังสือพิมพ์เองเป็นตัวผลักดันและยังเป็นสื่อป้องกันมิให้คนทำชั่วอีก ” (สุชาติ ตรีพิณ. นายหนังสือพิมพ์, 2 สิงหาคม 2540)

จะพบว่าหนังสือพิมพ์มีหน้าที่รับใช้สังคมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ให้ความบันเทิง ถ้าพิจารณาจะเห็นว่าหน้าที่หลักดั้งเดิมของหนังสือพิมพ์ที่เดียว ส่วนคนดูก็มีจุดประสงค์เพื่อความบันเทิง สนุกสนาน คลายเครียดหลังจากการทำงาน ทำไร่นาเหนื่อยมาทั้งวัน การแทรกมุกตลกทำให้เกิดความสนุกสนานเป็นมหรสพที่สร้างความรื่นเริงต่อชาวบ้าน จนกระทั่งปัจจุบันหนังสือพิมพ์ยังคงทำหน้าที่ในส่วนนี้ได้ดีเหมือนเดิม
2. ช่วยเสริมเผยแพร่ศีลธรรม หนังสือพิมพ์โบราณทำหน้าที่รับใช้พุทธศาสนา เป็นเครื่องมือสื่อสารพุทธศาสนา ศาสนาเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทำให้วัฒนธรรมส่วนหนึ่งดำรงอยู่ได้

3. ให้ความรู้เผยแพร่ข่าวสารต่างๆ แก่ผู้ชม สามารถเป็นสื่อกลางนำข่าวสารจากประชาชนไปสู่ราชการ และนำข่าวสารจากราชการไปสู่ประชาชน การนำข่าวสารต่างๆ เหล่านี้ไปแทรกหรือขับบทหนังตะลุงจะทำให้ผู้ชมได้รับความรู้อย่างไม่รู้ตัว เพราะการนำเสนอไม่ได้ยึดเยียด คนฟังไม่เบื่อ

จะพบว่าหน้าที่ดั้งเดิมส่วนหนึ่งของหนังตะลุงในการเป็นเครื่องมือสื่อสารพุทธศาสนาเป็นเหตุผลที่นำมาอธิบายได้ว่า ทำไมหนังตะลุงจึงมีเนื้อหาด้านจริยธรรมมากกว่าด้านอื่นๆ หากศึกษาประวัติความเป็นมาของหนังตะลุงพบว่า กำเนิดขึ้นเพื่อจุดประสงค์เกี่ยวข้องกับศาสนา การเผยแพร่คำสั่งสอนทางศาสนาที่จะสอนให้บุคคลทำความดีก็อาศัยหนังตะลุงซึ่งเป็นมหรสพเก่าแก่เป็นสื่อช่วยเผยแพร่

“หนังตะลุงเรา เป็นเครื่องมือพระศาสนาเพราะสมัยก่อนไม่มีทีวี ไม่มีวิทยุ ไม่มีหนังสือพิมพ์ที่จะเผยแพร่คำสั่งสอนของศาสนาต่างๆ ก็ได้หนังตะลุงนี้แหละ พอมาสมัยปัจจุบันก็ยังถือแบบนี้อยู่ พวกสุภามิตรต่างๆ ซึ่งสอนเน้นมากเรื่องเกี่ยวกับลูกผู้หญิงจะสอนมากที่สุด เช่นแม่สอนลูก อาจารย์สอนศิษย์ จนกระทั่งยักษ์ซึ่งเป็นตัวโกงในนิยายยังสอนให้ลูกสาวดีด้วย ผู้ชายก็สอนนะแต่สอนไม่มากเหมือนสอนผู้หญิง ผู้หญิงถือเป็นคนดอกไม้ ถือเป็นคนพิมพ์ของลูก คือถ้าแม่ดี ลูกก็จะดี เพราะที่เขารู้ว่าครูอาจารย์คนแรกของมนุษย์เราก็คือแม่นั่นเอง ถ้าแม่ดี ลูกก็จะดี สังคมก็จะดีตามไปด้วย” (สุชาติ ทรัพย์สิน. นายหนัง. สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2540) โดยเนื้อหาจะออกมาเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษ ความเชื่อ ค่านิยมทางพุทธศาสนา แบบแผนพฤติกรรมทางสังคมจนถึงหนังตะลุงสมัยปัจจุบันยังรับเอาคตินิยมนี้มาแสดงอยู่

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่จะอธิบายว่าหนังตะลุงมีเนื้อหาจริยธรรมปรากฏมากนั้นคือ หนังตะลุงเป็นสื่อบันเทิงพื้นบ้านดั้งเดิมสมัยที่ยังมีประชาชนจำนวนน้อย สารที่จะถ่ายทอดให้ผู้ชมในยุคนั้นสมัยที่ยังไม่นิยมใช้ตัวหนังสือ (Pre-literate) ก็เป็นเรื่องใกล้ตัวชีวิตประจำวัน คงไม่พ้นเรื่องความประพฤติ ความดีความชั่ว การทำมาหากินเพราะต้องการสอนให้คนในชุมชนนั้นประพฤติตัวดี ชุมชนจะได้สงบสุข ซึ่งสื่อหนังตะลุงได้ทำหน้าที่ควบคุมสังคมไปด้วย แต่จะทำอย่างไรไม่ให้คนดูเบื่อหน่าย หรือเกิดความรู้สึกว่าถูกสอนนายหนังก็

ใช้วิธีค่อยๆ แทรกลงไปในนิยายขณะแสดงหนังตะลุง ทำให้คนดูเพลิดเพลิน สนุกได้รับความรู้โดยไม่รู้ตัว เพราะเป็นวิธีที่เหมาะสมแล้วในสภาพสังคมขณะนั้น ครั้นสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป มาถึงยุคปัจจุบันหนังตะลุงยังเป็นสื่อพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมอยู่ ยังทำหน้าที่ได้เหมือนเดิม การถ่ายทอดความรู้ทางโลกเป็นเพียงส่วนน้อยที่แทรกระหว่างนิยายเท่านั้น อีกทั้งคนดูชอบดูหนังตะลุงเพื่อความบันเทิงมากกว่าความรู้แบบวิชาการ เพราะความรู้เป็นสิ่งที่หาได้จากสื่ออื่นๆ ไม่ยากในยุคปัจจุบัน

ปัจจุบันหนังตะลุงทางโทรทัศน์ยังทำหน้าที่ให้ความบันเทิงมากกว่าความรู้ ความรู้ที่ถ่ายทอดเป็นเพียงลักษณะผิวเผิน ตอกย้ำสำนึกเท่านั้น แต่ก็ยังคงความน่าเชื่อถือไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านจริยธรรมหรือด้านอื่นๆ เพราะคนดูก็มีพื้นความรู้มาก่อนแล้วจากสื่ออื่นๆ จากสถาบันครอบครัวหรือสถาบันการศึกษา สักส่วนการให้ความรู้บ้าง เมื่อพิจารณาจากความยาวของเรื่องที่ใช้เวลาแสดง 6 - 8 ชั่วโมง ส่วนใหญ่ยังมุ่งความสนุกจากนิยายมากกว่า แสดงว่าหน้าที่หลักยังคงให้ความบันเทิง ส่วนการถ่ายทอดความรู้เป็นเพียงหน้าที่รองเหมือนหน้าที่ที่เคยเป็นมา ซึ่งบทบาทหนังตะลุงทางโทรทัศน์ในส่วนนี้ยังเป็นลักษณะที่คงที่

จากการศึกษาหนังตะลุงทางโทรทัศน์ทั้ง 9 เรื่อง ได้แก่ ยอดนักบุญ ของขวัญบันลือโลก อภินิหารมุนษย์ดาวอังคาร วิญญาณพยาบาล ราชนีดอกหญ้าเจ้าฟ้าเพชร หักเหลี่ยมคนคัง บุญบันดาล ราชาน้ำบัลลังก์ ตราไว้ในดวงใจ ได้พบข้อสังเกตเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ดังนี้

1. เรื่องที่นำมาแสดงทางโทรทัศน์เป็นเรื่องเก่าที่นายหนังได้เขียนเพื่อการแสดงกลางแจ้งไว้นานแล้ว ซึ่งผู้วิจัยทราบจากการสัมภาษณ์นายหนังเองและจากผู้ดำเนินรายการที่สัมภาษณ์นายหนังซึ่งบันทึกเทปไว้ก่อนเริ่มการแสดง ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เขียนขึ้นใหม่เพื่อแสดงทางโทรทัศน์ โครงเรื่องมีทั้งแบบโบราณและแบบสมัยใหม่ แบบโบราณคือนิยายจักรๆ วงศ์ๆ ได้รับอิทธิพลมาจากนิทานพื้นบ้าน ชาคคและวรรณคดีที่เป็นบทละคร ตัวละครมักประกอบด้วย เจ้าเมือง นางเมือง กษัตริย์ ราชนี เทวดา ยักษ์ มนุษย์ ฤๅษี เปรต วิญญาณ ได้แก่เรื่อง ยอดนักบุญ ของขวัญบันลือโลก อภินิหารมุนษย์ดาวอังคาร วิญญาณพยาบาล

ราชินีดอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร บุญบันดาล ราชาน้ำบัลลังก์ ตราไว้ในดวงใจ ส่วนโครงเรื่องแบบสมัยใหม่ คือ เรื่องหักเหลี่ยมคนดั่ง เป็นเรื่องสามัญชนคนยุคปัจจุบันที่ไม่มีอิณินหาร มีสภาพความเป็นอยู่การดำเนินชีวิตใกล้เคียงกับชีวิตปัจจุบัน

เนื้อเรื่องแบบโบราณจะมีความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมเป็นหลัก ในด้านค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา บาปบุญคุณโทษ และแบบแผนพฤติกรรมทางสังคม แม้แต่ในเรื่องแบบสมัยใหม่อย่างหักเหลี่ยมคนดั่งก็ยังได้รับอิทธิพลจากโบราณด้วย ยิ่งพูดถึงเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วแทรกอยู่ด้วย แต่ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเรื่องแบบโบราณหรือแบบสมัยใหม่ก็ตาม มักจะผนวกปริบททางสังคมขณะนั้นเข้าไปด้วยเสมอในลักษณะประสานเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน เช่น โรคเอดส์ การเมืองปัจจุบัน เป็นต้น

2. การกระทำของตัวละครสามารถเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ได้ เช่น การติดตามหาพ่อแม่ แสดงออกถึงความกตัญญู (เรื่องของขวัญบันลือโลก) การแก้ปัญหาด้วยการบวช แสดงออกถึงความเชื่อทางพุทธศาสนาว่า เป็นหนทางดับทุกข์ ผู้บวชยอมได้บุญกุศลจากการบวช (เรื่องของขวัญบันลือโลก อิณินหารมนุษย์ดาวอังคาร)

“ บวชนี่ คนเราถ้ามีความทุกข์แล้วอยากให้มีความสุข ตัดสินใจว่าบวช จะเป็นการยึดถือคำพระ” (จำเนียน คาราศิลป์.นายหนัง.สัมภาษณ์,2 สิงหาคม 2540)

“ ชอบให้ตัวละครบวช นั่นคือการชี้แนะ ให้เขาเห็นว่าสังคมมันอยู่อย่างนั้น แต่ผลที่สุดจุดจบผู้ร้ายมันก็ต้องแพ้พระเอกอยู่วันยังค่ำ” (โสภณศิลป์.นายหนัง.สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2540)

“ อย่างที่บอกแล้ว หนังตะลุงเราเล่นเพื่อเป็นเครื่องมือพระพุทธรศาสนา คือการบวชนี่มันเป็นเรื่องที่ต้องการให้คนไปศึกษารธรรมะ สังคมทุกวันนี้ที่รุ่นวายนะ มนุษย์รุ่นวายด้วย เพราะคนห่างเหินพระพุทธรศาสนา” (สุชาติ ทรัพย์สิน.นายหนัง.สัมภาษณ์,2 สิงหาคม 2540)

ถึงแม้การบวชเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ แต่เนื่องจากจุดประสงค์โบราณของหนังตะลุงเพื่อเป็นเครื่องมือพุทธศาสนา เนื้อหาจึงต้องเน้นการใช้ศาสนามาแก้ปัญหาตามคตินิยมแบบไทยๆ เพื่อยึดถือคำพระ เพื่อให้สังคมสงบสุข ต้องการให้คนใฝ่ธรรมะ โดยเชื่อว่าเมื่อคนดีมีศีลมีธรรมย่อมชนะคนชั่ว สังคมจะร่มเย็น

3. ชื่อเรื่องหนังตะลุงแบบโบราณมักมีคำว่า ธรรม กรรม พยาบาท บุญ บัลลังก์ ซึ่งต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่องแบบจักรๆ วงศ์ๆ เพื่อสื่อให้เห็นถึงการทำได้ดีทำชั่วได้ชั่วซึ่งมีแนวเกี่ยวกับศาสนา เช่น ชื่อเรื่องวิญญูณพยาบาท (หนังสามารด ศ.เศล่าน้อย) บุญบันดาล (หนังเสวด อ้ายลูกหมี่) ใด้ร่วมงาบุญ (หนังฉรงค์ ตลุงบัณฑิต) กรรมสนอง (หนังวิเชียร เสียงเสนห์) ราชาน้ำบัลลังก์ (หนังอุดมศิลป์ อิศวินตะลุง) บัลลังก์ยงคอบเจ้า (หนังจรรยา น้อย หัวไทร) คุณธรรมคำจูนโลก (หนังนิกร ศรีแก้ว) ธรรมย่อมชนะอธรรม (หนังสุทิพย์ ลูกทุ่งบันเทิง) ราชินีคอกหญ้าเจ้าฟ้าพเนจร (หนังจำเนียน) เหล่านี้เนื้อเรื่องเป็นแบบโบราณทั้งสิ้น หนังสมัยใหม่มีชื่อเรื่องแบบใหม่ เช่น หักเหลี่ยมคนดัง (หนังวรพจน์ เขียรทอง) ก็ดูสอดคล้องกัน แต่มีบางเรื่องที่ชื่อเรื่องเป็นแบบสมัยใหม่แต่เนื้อเรื่องเป็นแบบโบราณ เช่น เรื่องอภินิหารมनुษย์ดาวอังคาร (หนังจำเนียน คาราศิลป์) ซึ่งนายหนังจำเนียนเล่าให้ฟังว่า “อภินิหารมनुษย์ดาวอังคารเป็นเรื่องเก่าซื้อต่อมาอีกทีหนึ่งในราคา 5,000 บาท เมื่อประมาณปี 33 เขาตั้งชื่อของเขาไว้เช่นนั้น” (จำเนียน คาราศิลป์. นายหนัง. สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2540) ส่วนนายหนังโสภณศิลป์ซึ่งเป็นสามีของนายหนังจำเนียน ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “ยุคสมัยนั้นมันยุคดาวอังคาร กำลังฮิต กำลังสำรวจดาวอังคาร ก็เลยคิดว่าจะทำอย่างไรให้เป็นมनुษย์ดาวอังคาร เลยเขียนเป็นนิยายซะ” (โสภณศิลป์. นายหนัง. สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2540) แสดงว่าชื่อเรื่องตั้งเพื่อดึงดูดใจให้ทันยุคทันสมัย ส่วนเนื้อเรื่องมีการปรุงแต่งบ้างภายหลัง นอกจากปรับบทสังคมจะแทรกในเนื้อเรื่องได้แล้วยังเสนอในชื่อเรื่องได้อีกทางหนึ่งด้วย